

**Lauksaimniecības, zivsaimniecības, pārtikas nodrošinājuma un dabas ministra [datums]
Politikas pamatnostādnes Nr. WJZ/, ar ko groza Politikas pamatnostādnes par dzīvnieku
pārvadāšanu augstā temperatūrā**

Lauksaimniecības, zivsaimniecības, pārtikas nodrošinājuma un dabas ministrs,

ņemot vērā Vispārīgo administratīvo tiesību likuma 4:81. pantu un Padomes 2004. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2005 par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas un saistīto darbību laikā un grozījumu izdarīšanu Direktīvās 64/432/EEK un 93/119/EK un Regulā (EK) Nr. 1255/97 (OV 2005 L 3) 3. pantu,

izdod šādas politikas pamatnostādnes.

I pants

Politikas pamatnostādņu par dzīvnieku pārvadāšanu augstā temperatūrā 1. pantā tekstu “ja pārvadāšana tiek veikta apstākļos, kad ārgaisa temperatūra ir vismaz 35 °C, transportlīdzeklī, kas nav aprīkots ar aktīvas dzesēšanas sistēmu” aizstāj ar tekstu “ja pārvadāšana tiek veikta apstākļos, kad ārgaisa temperatūra ir vismaz 30 °C, transportlīdzeklī, kas nav aprīkots ar aktīvas dzesēšanas sistēmu, vai ja pārvadātas tiek dekoratīvās zivis, rūpuļi, ēdamās zivis, krabji vai omāri un šī pārvadāšana tiek veikta apstākļos, kad ārgaisa temperatūra ir vismaz 35 °C, transportlīdzeklī, kas nav aprīkots ar aktīvas dzesēšanas sistēmu”.

II pants

Šīs politikas pamatnostādnes stājas spēkā nākamajā dienā pēc to publicēšanas Oficiālajā Vēstnesī.

Šīs politikas pamatnostādnes kopā ar to paskaidrojumu publicē Oficiālajā Vēstnesī.

LAUKSAIMNIECĪBAS, ZIVSAIMNIECĪBAS, PĀRTIKAS NODROŠINĀJUMA UN DABAS MINISTRS

PASKAIDROJUMS

1. Ievads

Šajās politikas pamatnostādnēs attiecībā uz pārvadāšanu augstā ārgaisa temperatūrā ir precizēts aizliegums “dzīvniekus [pārvadāt], [organizēt] dzīvnieku pārvadāšanu tādā veidā, kas varētu tiem radīt ievainojumus vai nevajadzīgas ciešanas”, kas noteikts 3. pantā Padomes 2004. gada 22. decembra Regulā (EK) Nr. 1/2005 par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas un saistīto darbību laikā un grozījumu izdarīšanu Direktīvās 64/432/EEK un 93/119/EK un Regulā (EK) Nr. 1255/97 (OV 2005 L 3) (turpmāk “Pārvadāšanas regula”). Dzīvnieku pārvadāšana karstos laikapstākļos var izraisīt karstuma stresu un ciešanas, un tādējādi minētais aizliegums tiek pārkāpts. 2020. gada politikas pamatnostādnēs tika noteikts, ka tas notiek vienmēr, kad ārgaisa temperatūra ir 35 grādi vai augstāka. Ar šo politikas pamatnostādņu grozījumu ārgaisa temperatūras robežvērtība tiek mainīta no 35 °C uz 30 °C, jo jauni zinātniskie atklājumi liecina, ka tad, ja šāda ārgaisa temperatūra tiek pārsniegta, dzīvnieki ir pakļauti augstam karstuma stresa riskam. Šīs politikas pamatnostādnes attiecas uz visiem pārvadājumiem Nīderlandē pat tad, ja to sākumpunkts vai galamērķis ir citā valstī. Dekoratīvo zivju, rūpuļu, ēdamo zivju, krabju un omāru pārvadāšanai tiek saglabāta ārgaisa temperatūras robežvērtība 35 °C.

2. Augstas temperatūras ietekme uz dzīvnieku labturību

Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (EFSA) zinātniskais ziņojums par labturības riskiem dzīvnieku pārvadāšanā¹ liecina, ka Nīderlandei raksturīgajos mitruma apstākļos 30 °C vai augstāka ārgaisa temperatūra vienmēr rada augstu labturības problēmu risku karstuma stresa dēļ. Tajā pašā ziņojumā norādīts, ka noteiktām dzīvnieku sugām ir paaugstināts karstuma stresa risks arī tad, kad ārgaisa temperatūra ir zemāka par 30 °C. Lai ņemtu vērā arī politikas pamatnostādņu praktisko īstenojamību, ir izvēlēta vispārēja temperatūras robežvērtība, kura attiecas uz visām dzīvnieku sugām un visiem pārvadājumiem, uz ko attiecas Pārvadāšanas regulas 3. panta prasības. Šī robežvērtība ir tāda pati kā temperatūras robežvērtība, kas jau noteikta tāliem pārvadājumiem. Tālu pārvadājumu gadījumā šāda temperatūras robežvērtība noteikta tāpēc, ka Eiropas Komisija 2019. gadā aicināja dalībvalstis vairs neatļaut tālus pārvadājumus, ja ceļā ir sagaidāma 30 °C vai augstāka ārgaisa temperatūra. Lauksaimniecības, zivsaimniecības, pārtikas nodrošinājuma un dabas ministrs ir reaģējis uz šo aicinājumu, tāpat kā daudzas citas ES dalībvalstis.

Tomēr pat tad, ja ārgaisa temperatūra ir zemāka par 30 grādiem, pārvadātajiem dzīvniekiem var rasties nevajadzīgas ciešanas karstuma stresa dēļ. Kā aprakstīts Valsts plānā par lauksaimniecības dzīvnieku pārvadāšanu ekstremālas temperatūras apstākļos, Pārtikas un patēriņa preču nekaitīguma iestāde (NVWA) veic papildu pārbaudes, kad Debiltā prognozētā ārgaisa temperatūra ir vismaz 27 °C. Tā veic izpildes panākšanas pasākumus, ja pārvadājumā siltos laikapstākļos dzīvniekiem ir radies karstuma stress un ciešanas un tādējādi ir ticis pārkāpts Pārvadāšanas regulas 3. pants.

Siltos laikapstākļos dzīvnieku ciešanu risks pārvadāšanas laikā ir lielāks nekā citās situācijās (piemēram, kūtīs). Tam ir divi iemesli. Pirmkārt, dzīvnieku iekraušana un pārvadāšana rada papildu aktivitāti, kas bieži vien ir saistīta ar dzīvnieku stresa reakciju. Līdz ar to dzīvnieki ātrāk pārkarst. Otrkārt, pārvadāšanas laikā dzīvnieki atrodas tuvāk cits citam nekā kūtī un virs dzīvniekiem ir mazāk telpas nepieciešamajai ventilācijai, tādējādi tie sliktāk spēj kļiedēt ķermeņa siltumu. Dzīvnieki nevar izkļūt no šīs situācijas, lai atvēsinātos. Minēto iemeslu dēļ ir pamatoti apgalvot, ka dzīvnieku pārvadāšana, kad ārgaisa temperatūra ir vismaz 30 grādi, Nīderlandē raksturīgajos mitruma apstākļos vienmēr rada augstu nevajadzīgu ciešanu risku.

Dekoratīvo zivju, rūpuļu, ēdamo zivju, krabju un omāru pārvadāšanai tiek piemērots izņēmums. Tas noteikts tāpēc, ka attiecībā uz šīm dzīvnieku kategorijām, jo īpaši daudzajām sugām, kas tiek turētas un tirgotas Nīderlandē, ir maz ticams, ka dzīvniekiem ir paaugstināts risks ciest karstuma stresu transportēšanas laikā, kad temperatūra ir virs 30 °C. Dekoratīvās zivis un rūpuļi bieži savā dabiskajā vidē dzīvo siltas vai pat karstas temperatūras apstākļos. Turklāt dekoratīvās zivis tiek pārvadātas polistirola tvertnēs, maisos ar ūdeni. Arī ēdamās zivis, krabjus un omārus parasti

¹ Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde, 2022. gada 7. septembris, “Welfare of pigs during transport” (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7445>); Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde, 2022. gada 7. septembris, “Welfare of cattle during transport” (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7442>); Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde, 2022. gada 7. septembris, “Welfare of domestic birds and rabbits transported in containers” (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7441>); Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde, 2022. gada 7. septembris, “Welfare of small ruminants during transport” (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7404>); Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde, 2022. gada 7. septembris, “Welfare of equidae during transport” (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7444>).

pārvadā ūdenī. Šis ūdens uzsilst ļoti pakāpeniski, tāpēc nav sagaidāms, ka pārvadāšanas laikā ūdens temperatūra paaugstināsies līdz zivīm, krabjiem un omāriem kritiskam līmenim. Turklāt nav pieejami EFSA atzinumi par maksimālo ārgaisa temperatūru rāpuļu, dekoratīvo zivju, ēdamo zivju, krabju un omāru pārvadāšanai. Nav zinātniska pamatojuma tam, ka maksimālās temperatūras limita pazemināšana uzlabotu šo dzīvnieku labturību. Tāpat arī Eiropas Komisijas priekšlikumā par Pārvadāšanas regulas pārskatīšanu nav noteikta maksimālā temperatūra šo dzīvnieku pārvadāšanai. Visbeidzot, šo kategoriju dzīvnieku fizioloģija atšķiras no zīdītāju fizioloģijas — to siltumregulācija darbojas citādi, un tie var izturēt augstāku temperatūru. Tomēr arī šo kategoriju dzīvniekiem ir maksimālā temperatūra, virs kuras tiem rodas grūtības. Tāpēc attiecībā uz šīm dzīvnieku kategorijām paliek spēkā iepriekšējā 35 grādu robežvērtība.

3. Plānošana, ko veic pārvadājuma organizators

Pārvadāšanas regulā ir uzsvērtas labas plānošanas nozīme dzīvnieku pārvadāšanā. Tās 5. panta 3. punkta ievaddaļā un a) apakšpunktā ir noteikts, ka personām, kas organizē dzīvnieku pārvadāšanu, pirms katras pārvadāšanas ir jānodrošina, lai dzīvnieku labturība netiktu apdraudēta sakarā ar pārvadājuma dažādu posmu nepietiekamu saskaņošanu, kā arī tiktu ņemti vērā klimatiskie apstākļi. Tādēļ ir jāveic profilaktiski pasākumi. Tas nozīmē, ka dzīvnieku pārvadājumu nekādā gadījumā nedrīkst veikt, ja pastāv risks, ka pārvadājuma maršruts šķērso teritoriju, kurā ārgaisa temperatūra ir 30 °C vai augstāka. Pat tad, ja gaidāmā temperatūra ir zemāka par 30 grādiem, ir rūpīgi jāizvērtē, vai pārvadāšana var notikt, ņemot vērā konkrētās dzīvnieku sugas un kategorijas labturības apdraudējuma varbūtību noteiktas temperatūras apstākļos. Ja pārvadājums tomēr tiek veikts, kad ārgaisa temperatūra ir vismaz 30 grādi, dzīvnieku labturības apsvērumu dēļ ir svarīgi, lai pārvadājums ilgstoši nekavētos un nepieciešamības gadījumā tā maršruts tiktu novirzīts uz piemērotu vietu, kur dzīvniekus var izkraut un izvietot. Apstākļi, ka šādos gadījumos pārvadājums tādējādi tiek turpināts (lai gan pēc iespējas ierobežoti), protams, nemaina to, ka tiek pārkāpts Pārvadāšanas regulas 3. pants un ka tādēļ tiks veikti izpildes panākšanas pasākumi.

4. Transportlīdzekļi ar dzesēšanas sistēmu

Tā kā šīs politikas pamatnostādnes galu galā attiecas uz dzīvnieku apstākļiem transportlīdzeklī, tās attiecas tikai uz transportlīdzekļiem, kuru dzīvnieku nodalījumi nav aprīkoti ar aktīvas dzesēšanas sistēmu, proti, gaisa kondicionēšanu. Transportlīdzekļi ar aktīvas dzesēšanas sistēmu spēj neatkarīgi no ārgaisa temperatūras pietiekami pazemināt (vai paaugstināt, kā tiek darīts, kondicionētā transportlīdzeklī pārvadājot diennakti vecus cāļus) temperatūru transportlīdzeklī, līdz tā sasniedz dzīvniekiem patīkamu temperatūru. Ventilācijas (mehāniskās vai cita veida) esība nav pietiekama, lai pieņemtu, ka ir uzstādīta dzesēšanas sistēma šo politikas pamatnostādņu nozīmē, jo ventilācija nodrošina siltā āra gaisa ieplūdi transportlīdzeklī. Tas var radīt patīkamākus apstākļus dzīvniekiem, taču temperatūra netiks pazemināta, un tādēļ ciešanu risks nemainās. Transportlīdzekļos bez aktīvas dzesēšanas ātri palielinās karstums, jo īpaši liellopu kravas automašīnai apstājoties iespējamo satiksmes sastrēgumu laikā vai vadītāja atpūtas laikā, un ventilācijas sistēma to nenovērš. Dzīvnieku pārvadājumos, uz kuriem šīs politikas pamatnostādnes neattiecas, jo transportlīdzeklī ir uzstādīta aktīvas dzesēšanas sistēma, protams, joprojām ir jāievēro Pārvadāšanas regulas noteikumi, kas cita starpā nozīmē, ka dzīvniekiem pārvadāšanas laikā nedrīkst radīt nevajadzīgus ievainojumus vai ciešanas.

5. Regulatīvais slogs

Šo politikas pamatnostādņu mērķis ir izskaidrot Pārvadāšanas regulu, tāpēc regulatīvā sloga analīze nav veikta.

6. Īstenošanas un izpildāmības pārbaude

Pārbaudes kopsavilkums

Veicot izpildes, īstenojamības un noturības pret krāpšanu pārbaudi (*HUF* pārbaudi), *NVWA* secina, ka politikas pamatnostādņu izpildāmība un īstenojamība ir ierobežota. Kā šīs ierobežotības iemeslu *NVWA* norāda to, ka trūkst juridiskā pamata, uz kuru balstoties varētu pirms tāliem pārvadājumiem novērtēt ceļā sagaidāmo temperatūru un gadījumā, ja šī temperatūra ceļā pārsniedz 30 °C, neizskatīt pārvadājuma pieteikumu. Tāpat *NVWA* norāda, ka pārkāpumus var konstatēt tikai pārkāpuma izdarīšanas brīdī un tas nozīmē, ka *NVWA* nevar veikt pasākumus attiecībā uz gaidāmiem iekšzemes pārvadājumiem. Papildus tam *NVWA* norāda, ka politikas pamatnostādnes nav precizēts, kā *NVWA* var konstatēt, ka politikas pamatnostādnes ir pārkāptas. Turklāt *NVWA* norāda — ņemot vērā to, ka dienas, kad temperatūra sasniedz 30 °C vai vairāk, nākotnē, visticamāk, kļūs biežākas, — praksē tai vienmēr būs jāizvērtē, vai pievērsties dzīvnieku labturības uzraudzībai pārvadājumos vai citu dzīvnieku labturības risku uzraudzībai. Runājot par izņēmumu, kas attiecas uz pārvadājumiem transportlīdzekļos, kuri aprīkoti ar aktīvas dzesēšanas sistēmu, *NVWA* norāda, ka nav iekļauti kritēriji, kuriem šādai sistēmai jāatbilst. Tāpēc *NVWA* to nevar novērtēt. *NVWA* arī norāda, ka politikas pamatnostādņu paskaidrojumā ir skaidri jānorāda, ka politikas pamatnostādnes nav pretrunā Pārvadāšanas regulai. Visbeidzot, *NVWA* uzsver, ka nav skaidrs, kas notiks, ja *NVWA* izdos veterināro sertifikātu brīdī, kad temperatūra ir zem 30 °C, bet vēlāk, kad tā pārvadāšanas laikā Nīderlandē veiks izpildes panākšanas pasākumus, temperatūra pārsniegs 30 °C.

Atbilde

NVWA pirms tāla pārvadājuma ir jānovērtē, vai sniegtais pārvadājuma plāns ir reālistisks un vai tas atbilst Pārvadāšanas regulas noteikumiem. Kā norādīts iepriekš, šajās politikas pamatnostādnes ir precizēts Pārvadāšanas regulas 3. pantā noteiktais aizliegums “dzīvniekus [pārvadāt], [organizēt] dzīvnieku pārvadāšanu tādā veidā, kas varētu tiem radīt ievainojumus vai nevajadzīgas ciešanas”. Ja pirms tāla pārvadājuma jau ir skaidrs, ka tā laikā, visticamāk, būs siltāks par 30 °C, *NVWA* uz šā pamata var konstatēt, ka pārvadājuma plāns neatbilst Pārvadāšanas regulas noteikumiem. Juridisks pamats, kas ļauj *NVWA* pirms tāliem pārvadājumiem novērtēt pārvadājuma plānu, ir, piemēram, pašas politikas pamatnostādnes. Tā kā politikas pamatnostādnes ir interpretēts Pārvadāšanas regulas 3. pantā noteiktais aizliegums “dzīvniekus [pārvadāt], [organizēt] dzīvnieku pārvadāšanu tādā veidā, kas varētu tiem radīt ievainojumus vai nevajadzīgas ciešanas”, tās nav pretrunā Pārvadāšanas regulai.

Saskaņā ar Pārvadāšanas regulu netālu un iekšzemes pārvadājumu gadījumā šāds pārvadājuma plāns nav obligāts. Tāpēc šādā gadījumā patiešām nav iespējams rīkoties iepriekš un izpildes panākšana ir atkarīga no konstatējumiem pārkāpuma izdarīšanas brīdī. Turklāt izdots veterinārais sertifikāts neatbrīvo pārvadātāju no atbildības par dzīvnieku labturību pārvadāšanas laikā. Pārvadātājam joprojām jāveic pārvadāšana saskaņā ar Pārvadāšanas regulas noteikumiem, tātad ir iespējama izpildes panākšana, ja *NVWA* konstatē, ka pārvadātājs pārvadā dzīvniekus 30 °C temperatūrā.

NVWA pati var noteikt metodi, kā pierādīt, ka politikas pamatnostādnes ir pārkāptas. Šo metodi *NVWA* var sīkāk aprakstīt darba instrukcijā, kā tas tika darīts saistībā ar 2020. gada politikas pamatnostādņēm, kurās noteiktā maksimālā temperatūras robežvērtība dzīvnieku pārvadāšanai bija 35 °C.

Ir saprotams, ka praksē *NVWA*, ņemot vērā pieejamo darbaspēku, ir jāpieņem lēmums par pilnvaroto veterinārārstu un citu uzraugu norīkošanu uzraudzības darbā.

Attiecībā uz kritērijiem, kuriem jāatbilst aktīvajai dzesēšanai, šo politikas pamatnostādņu paskaidrojumā ir precizēts, ka tas nozīmē gaisa kondicionēšanu, kura ļauj neatkarīgi no ārgaisa temperatūras temperatūru transportlīdzeklī pietiekami pazemināt līdz dzīvniekiem patīkamai temperatūrai. Pats par sevi saprotams, ka transportlīdzekļiem ar šādu aktīvu dzesēšanu joprojām ir jāatbilst Pārvadāšanas regulas noteikumiem; tas cita starpā nozīmē, ka dzīvniekiem pārvadāšanas laikā nedrīkst radīt nevajadzīgus ievainojumus vai ciešanas.

7. Paziņošana

PM

Lai izpildītu Direktīvas (ES) 2015/1535 (Paziņošanas direktīvas) prasības, par pamatnostādņu projektu ir paziņots Eiropas Komisijai ar numuru ***PM***. Tā dēvētajā trīs mēnešu bezdarbības laikposmā Eiropas Komisija vai citas dalībvalstis: ***PM***. Paziņošanas rezultāts.

LAUKSAIMNIECĪBAS, ZIVSAIMNIECĪBAS, PĀRTIKAS NODROŠINĀJUMA UN DABAS MINISTRS